

دانشگاه مجازی المصطفی

معاونت پژوهشی و تولید

گزارش نشست علمی پژوهشی

عنوان نشست	الزام اخلاقی از دیدگاه دکتر مهدی حائری یزدی
موضوع نشست	اخلاق
سخنران	حجت الاسلام دکتر علی تقی خاکی (مدرس حوزه علمیه)
زبان ارائه	فارسی
زمان برگزاری	27 خرداد 1402
مکان برگزاری	سالن جلسات دانشگاه مجازی
تعداد شرکت کنندگان	630 نفر آنلاین و 5 نفر حضوری
لینک دسترسی به محتوای نشست	https://live.mou.ir/pe56lne6t7po/

متن نشست

بسم الله الرحمن الرحيم

الزام اخلاقی از دیدگاه دکتر مهدی حائری یزدی

این نشست علمی در تاریخ 27 خرداد ماه 1402 به همت معاونت پژوهش دانشگاه مجازی و گروه علمی علوم انسانی و اسلامی برگزار گردید.

در زیر گزارشی از اهم موضوعات ارائه شده در این نشست علمی که بسیار کاربردی بود و مورد استقبال مخاطبان قرار گرفت، ارائه می گردد:

دکتر حائری یزدی در باب ارزش های اخلاقی توجه ویژه ای به تبیین مسئله باید ها و ضرورت های اخلاقی دارد، ایشان اهتمام بسیار زیادی دارند که به این شبهه ی هیوم که چگونه می شود قضایای ارزشی از قضایای واقعی استنتاج شود؟ و چگونه شکاف بین باید و هست پر شود؟ پاسخ دهند و لذا به تفصیل به ابعاد و جوانب این مسئله پرداخته اند.

آقای حائری معتقد است که باید های اخلاقی همگی بیانگر نوعی « ضرورت بالغیر » میباشند. معنای ضرورت بالغیر این است که خود اشیا فی حد ذاتها ضرورت وجود ندارند بلکه ضرورت وجود آنها از ناحیه ی علت آنها می باشد.

ضرورتها و باید های اخلاقی همه از نوع ضرورت بالغیر هستند زیرا این ضرورت ها و باید ها همانند ضرورت های منطقی، نسبت و رابطه ی بین هستی ها را تبیین و توصیف می کنند و لذا از کیفیات و اوصاف هستی ها به شمار می آیند و لکن چون فعل اخلاقی، فعلی است که از روی آگاهی و شعور و همراه با اراده ی عامل صورت می پذیرد و صادر می شود، باید و ضرورت اخلاقی فقط در این مورد به کار می رود و بیان گر این است که این هستی خاص یا این فعل مقدور اگر با علت خود یعنی علم و اراده ی انسان سنجیده شود وقوع آن حتمی است و ضرورت وجود دارد و باید تحقق یابد. این بایستی تحقق و ضرورت وجود چون از ناحیه ی علت یعنی علم و اراده آمده است « ضرورت بالغیر » می باشد. بنابراین باید های اخلاقی همه از سنخ هستی ها هستند و بیانگر نوع و کیفیت هستی می باشند و از قبیل انشائیات یا اعتباریات به شمار نمی روند تا گفته شود که چگونه می توان آن ها را از هستی ها انتزاع کرد.

هستی ها بر دو قسم می باشند:

الف . هستی های غیر مقدور : هستی هایی که تحت قدرت انسان نمی باشند و از آن ها و روابط حاکم بر آن ها در فلسفه ی اولی بحث می شود نه در فلسفه ی اخلاق.

ب . هستی های مقدور : هستی هایی که انسان قدرت دارد آن ها را انجام بدهد یا این که انجام ندهد .

این هستی ها ، اگر از روی علم و آگاهی و اراده صادر شوند ، در حوزه ی فلسفه ی اخلاق جای میگیرند زیرا تنها در این صورت است که فعل اخلاقی بر آن ها صادق است و لذا می توان از نحوه ی وجود آن و بایستی ای که بر آن ها به لحاظ اخلاقی حاکم می باشد ، بحث نمود . به عبارت دیگر افعالی درحوزه ی اخلاق جای می گیرند که فاعل ذی شعور آن ها را از روی اراده انجام می دهد .

« عموماً به رویدادها و هستی هایی که عامل فعل و علت فاعلی آن ها یک مبدأ فاعلی ذی شعور و مسئولی است ، رویدادهای اخلاقی گفته می شود و رویدادهای غیر ارادی که از عوامل غیر اختیاری و غیر مسئول سر می زند و حتی آن حرکات و اعمالی که از افراد ذی شعور اما غیر مسئول مانند حیوانات و یا انسان های نارسا و ناقص العقل تحقق می -یابد با اینکه از هستی ها و پدیده های طبیعت محسوب می گردد به خوبی و بدی و بایستی و نبایستی اخلاقی توصیف نمیشود . »

پس از بیان این مقدمات با ذکر چند عبارت ، به توضیح مراد مرحوم حائری می پردازیم :

« ما به تبعیت از فلاسفه ی اسلامی که اصولاً فرق بین مسائل اخلاقی و مسائل فلسفی را در تفاوت میان ایجاد و وجود دانسته و معنای بایستی را هم ضرورت در ایجاد هستی های اختیاری می دانند ، رابطه ی بایستی را تفسیر کردیم . »

« بایستی در وجود عبارت است از ضرورت در وجود غیر ارادی و بایستی در اخلاق عبارت است از ضرورت در ایجاد اختیاری و ارادی . »

« این افعال و رویدادها پس از صدور از سوی عامل مسئول ، موصوف به هستی و وقوع است و پیش از صدور ، موصوف به بایستی است همان گونه که هر موجودی نظر به انتسابش به علت فاعلی به ایجاد و ایجاب بالغیر موصوف است و پس از ایجاد به وجود و موجود و واجب بالغیر موصوف است . »

باید و ضرورت اخلاقی ، همان « ضرورت در ایجاد » می باشد ، توضیح مطلب این که ما وقتی ماهیت و حقیقت یک فعل را پیش از صدور از فاعل – که هنوز هستی مقدور او و در حوزه ی اختیار او می باشد – با علتش و مبادی صدورش می سنجیم ؛ یعنی آن را با آن چه مقتضای انسانیت انسان می باشد و اراده ای که بر طبق آن شکل می گیرد می سنجیم حکم می کنیم که ایجاد این فعل ضرورت دارد و این فعل باید در خارج تحقق پیدا کند ، پس از تحقق این ضرورت ، فعل در خارج تحقق پیدا خواهد کرد . پس اگر کسی بخواهد

به مقتضای تعقل و اندیشه که انسانیت انسان بدان است و اراده ای که از اندیشه و خرد آدمی نشأت می گیرد عمل کند ، ضرورت دارد که این فعل را در خارج محقق سازد و بایستی آن را انجام دهد ، همین ضرورت و بایستی معنای ضرورت اخلاقی می باشد .

در پایان استاد محترم به سوالات مخاطبین پاسخ های لازم را ارائه کردند.

نشست علمی پژوهشی

ماهیت الزام اخلاقی

از دیدگاه دکتر مهدی حائری یزدی

دکتر مهدی حائری یزدی در باب ارزشهای اخلاقی، توجه ویژه ای به تبیین مسئله بایدها و ضرورت های اخلاقی دارد؛ از همین رو اهتمام ویژه ای به این شبهه هیوم دارد که «چگونه می شود فضایی ارزشی از قضا بای واقعی استنتاج شود؟ و چگونه شکاف بین باید و هست پر می شود؟» پاسخ دهند.

آقای حائری الزام و باید اخلاقی را برگرفته از رابطه ای واقعی بین فاعل اخلاقی و فعل او می داند و در تبیین حقیقت این باید و ضرورت، آن را از نوع «ضرورت بالغیر» دانسته است. تبیین این دیدگاه و بیان اشکالاتی که بر این نظریه شده است و پاسخ از آنها مسئله ای است که می تواند برای ما در شناخت واقعیت الزام ها و بایدهای اخلاقی راهگشا باشد.

حجت الاسلام دکتر علی تقی خاکی
مدرس حوزه علمیه

زمان: شنبه، ۲۷ خرداد ماه ۱۴۰۲، ساعت ۱۰:۰۰

Live.mou.ir/research
لینک شرکت در جلسه

مکان: دانشگاه مجازی المصطفی، طبقه سوم، سالن جلسات

همراه با اعطای گواهی

تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۴۱۷۱
www.mou.ir

1402 خرداد 27 - دکتر حاکمی - Adobe Connect

FA Persian (Iran)

Notes 6

برای اطلاع از سایر و دسترس به لینک جلسات برنامه های معاونت پژوهش دانشگاه مجازی از جمله نشست ها و کارگاه ها و نقد و مناظره های علمی در کاتالوگ عضو گردی

https://Eitaa.com/International_Meeting

Attendees (552)

Hosts (2)

- pajohesh Department
- pajohesh Department 2

Presenters (0)

Participants (550)

- "Mohammad Faridzadeh"
- 09169805677
- 11320
- 11410
- 11426
- 11625
- 11846
- 12165
- 12366
- 13477
- 1801834506
- 51120
- 51249
- 51978-hosseini 2
- 94051549
- Abdorrahman peyvand
- abozar.davoodi
- Ahlan yaralizadeh dezful
- Akram ghanimati
- Ali Jaravi
- Ameneh Arian 82387978
- Asieh hadizadeh
- Azamboromand
- azamishanpour

Video (1)

Almustafa Open University

pajohesh Department 2

0:46:12/1:07:22

1402 خرداد 27 - دکتر حاکمی - Adobe Connect

FA Persian (Iran)

Notes 6

برای اطلاع از سایر و دسترس به لینک جلسات برنامه های معاونت پژوهش دانشگاه مجازی از جمله نشست ها و کارگاه ها و نقد و مناظره های علمی در کاتالوگ عضو گردی

https://Eitaa.com/International_Meeting

Attendees (578)

Hosts (2)

- pajohesh Department
- pajohesh Department 2

Presenters (0)

Participants (576)

- "Mohammad Faridzadeh"
- 09169805677
- 11320
- 11410
- 11426
- 11625
- 11846
- 12165
- 12366
- 13477
- 1801834506
- 51120
- 51249
- 51978-hosseini 2
- 94051549
- Abdorrahman peyvand
- Ahlan yaralizadeh dezful
- Ali Jaravi
- Asieh hadizadeh
- Azamboromand
- bahar mahdavi
- BAHRAMIFARD13452660
- BALAL kord
- devoudemali

Video (1)

Almustafa Open University

pajohesh Department 2

1:01:50/1:07:22

